

תִּימוֹן

השותפה השלישית של הרפובליקה המאוחדת של גאלי עבד אל-נאצר

הממלכה היהודית ניהלה מלחמה ממושכת עם החב' שים הנוצרים, כשלצר החכשים מתייצבת ביוזנטיום הי נוצרית. החכשים גברו על החימארים, ואלה קראו לי עזרת הפרסים, אויביה של ביוזנטיום, הפרסים נענו ברך צון — ונשארו כארונים. הממלכות המקומיות דעכו ונעלי מו. כאשר, במרוצת השנים, הומצא תחליף לדרך-השני רות מהודו למערב, דרך תימן, שקעה גם הכלכלה של הארץ לשפל אשר ממנו לא התרוממה כמעט עד חיום. האיסלאם איחד את הצירחאי הגדול. אולם גם אז לא איבדה תימן את יחודה, המשיכה להתקיים כארץ מוג' דרת היטב. עזר לא כמעט אופייה החררי, השונה ממי שורי ערב. הנשמים העזים, היוודים מדי שנה בסוף חודשי הקיץ, גם פיתחו בכני תימן הרגלים של ישוב קבוע, בניגוד לשכמי הכדואים הנוודים של יתר חלקי ערב. כיום ידועה תימן, בין השאר, כיצואנית של קפה. מעמדה של תימן, כנקודת-ביניים בין הודו למערב, שוב משך אליה תשומת-לב, כאשר חיפשו האנגלים במאה הקודמת בסיס-חניה לאניותיהם החוצות את האוקיינוס ההודי. הם השתלטו על חוד המשוש השני, ערך, אשר יחד עם תימן היה חלק מהאימפריה העות'מנית המת' פוררת. כיום מהווה הוצאת האנגלים מעדן מטרה מס' פר אחד למדיניות התימנית — מטרה שבגללה הצטרי פה ארץ האימאם לרפובליקה החדשה של עבד אל-נאצר.

הרומאים קראו לה „אראביה פליכס" — ערב המאר שרת. כי הרצועה, המשתרעת לאורך הפינה הדרומית מערבית של הצירחאי ערב, נתכרחה בשפע ברכות עלי ידי הטבע. בעוד שכמעט כל יתר השטח, בין ים סוף לבין המיפרץ הפרסי, אינו אלא מישטת אינסופי של חולות ושממה צמאה, תימן היא פוריה ומאוכלסת. שטחה של תימן הוא 120 אלף קילומטרים מרובעים, בערך פי תשע משטחה של מדינת ישראל. על גודל אוכלוסיתה מחולקות הרעות: מקורות ערבים קובעים כי יושבים בה פחות משני מיליון תושבים, ואילו בפיר סום התימני הרשמי האחרון, נקבע אומדן בלתי-ברזק של חמישה מיליון תושבים.

ההיסטוריה של הארץ עשירה בממלכות גדולות וכ תרבויות קדומות מפותחות, שהשאירו אחריהן אתרים וכתבים. אחת מהן היתה ממלכת שבא האגדית, אשר אחת ממלכותיה ביקרה, לדברי ספר מלכים, את שלמה המלך בירושלים. מלכות שבא התקיימה במשך 900 שנה, עד אשר, 115 שנה לפני הפירה הנוצרית, קמו במקומה החימארים, שיסדו מאוחר יותר ממלכה יהי דית. ממלכה זו קיימה יחסים הדוקים עם הישוב העברי, שישב בארץ-ישראל אחרי הכיבוש הרומאי, וכבית שיערים נתגלו לא מכבר קברותיהם של יהודים חימאי רים עשירים, שהובלו ארצה לקבורה.

האורח. סייף אל-איסלאם מחמוד אל-באדר, יורש-העצר של תימן (שני מימין), על מגדל צוללת מצרית, ערב צאתו לדמשק-לחתימת הסכם האיחוד.

אימאם היא חמיד אלידין מצא את מותו בפברואר 1948, בהיותו בדרך לאחת מאחוזותיו ליד העיר צנעא. כמה שייכים וראשי משפחות חשובים, אשר סברו כי אחרי שארצם הצטרפה לליגה הערבית ואף נתקבלה כחברה באי-ם, מגיעה להם מידה גדולה יותר של חופש, ארכו לאימאם בעת שנסע במכוניתו, המיתו אותו מיריות. מיד לאחר מכן בחרו באחד מחתניו של האימאם, עבאללה איבן אל-חזיר, הכתירו אותו כאימאם ומלך. הידיעות על המרד ועל רצח האימאם הגיעו לעולם החיצוני רק במקוטע, אחרי תקופה ארוכה. היתה זו ראשית הפעילות הפוליטית.

אימאם של תימן, צנעא הנביא מוחמד, ניתק כל היחסים בין ארצו לבין העולם החיצוני, לא הרשה אמילו למוסלמים זרים לעבור את גבולותיו. הוא אף אסר על נתיניו להחזיק מקלטי רדי, כדי שלא יתקלקלו ממגע עם העולם החיצוני. צעדו החשוב הראשון לשבירת הבדלנות החמורה נעשה ב-1945, כאשר הוקמה הליגה הערבית בהשראת משרד החוץ הבריטי. תימן היתה אחת משבע המדינות שהקימו את הליגה, ובציור זה נראה דגלה מתנופת ראשון מצד ימין. הדגל הוא אדום, עם כוכב לבן בכל פינה, בצירוף כוכב חמישי וחרב לבנים במרכז.

ימן יצאה ממלחמת העולם הראשונה מדינה עצמאית, אחרי שבימי המלחמה סירב האימאם להצטרף למרד הערבי של השריף חוסיין נגד תורכיה. כבר בשנותיה הראשונות של המדינה החדשה תקף אותה שכנה, עבד אל-עזיז אל-סעוד, ראש שבט צעיר וסוער, שכבש בזה אחר זה את נסיכויות הצירחאי. עבד אל-עזיז, אביו של מלך סעודיה הנוכחי, כבש את עסיר, המחוז הצפוני של תימן. האימאם חיכה עד 1934, כדי לצאת למלחמה נגד הסעודים. אך במקום לכבוש את עסיר בחזרה, הובס צבאו. אל-סעוד נהג ברוח-לב, כרת ברית-שלום אך לא החזיר את עסיר.

או שולט האימאם אחמד שלטון מוחלט על ארצו. אך סדרי החיים בארץ ההררית הפוריה השתנו במידה רבה ממה שהיו בימי אביו. בעיקר בהנהגת בנו, סייף אל-איסלאם מוחמד אל-באדר, ניסתה תימן להזדהות יותר ויותר עם התנועה הלאומית הערבית, צעדה אחרי מצרים כשוו פנתה לברית-המועצות בבקשה לקבל נשק ועזרה כלכלית. כמו מצרים יצאה גם תימן למלחמה באנגלים, כדי לאלצם לפנות את הבסיס הצבאי הגדול שלהם בעדן. עתה, כשהאימאם שבי-הזקן יושב בשקט בארמונו, הצעיד בנו את תימן ככרת-דרך ארוכה, עלידי צירופה לאיחוד הסורד-מצרי. ממדינה מנותקת ושכוחה, קפצה תימן תוך חודש אחד אל מרכז הבמה של המאורעות הפוליטיים והצבאיים במרחב השמי.

ד אשר הספיק העולם לשמוע על רצח האימאם יחיא, כבר הספיק האימאם החדש להפסיד את כסאו. בנו של האימאם הנרצח, סייף אל-איסלאם אחמד, גייס את בני משפחתו ואוהדיהם, פתח לרחחה את שערי האוצר של אביו, למימון צבא בעיר תעז. בראש צבא זה, שהיה מצויד בעיקר ברובים ישנם ואשר התקדם על גבי סוסים וחמורים, או ברגלים יחפות, עלה סייף אל-איסלאם על צנעא הבירה. הוא הצליח ללכוד את האימאם החדש חיים, כאשר יחידת המשמר של ארמונו עברה לצד הבן הנוקם. ב-8 באפריל 1948, 50 יום בלבד אחרי שהועלה לכס המלכות, הוצא איבן אל-חזיר להורג, בטכס עריפה סומבי, שהבהיר לעולם כי תימן עונגה היה בתקופה של מלחמות השבטים מימי מוחמד.